

KÖZLEMÉNYEK

A BELGIUMBAN ÉLŐ MAGYAR NÉPESSÉG RÖVID TÖRTÉNETE A XX. SZÁZADBAN¹

HELENA RAJABALY – JEAN-PIERRE HERMIA

Bevezetés

Az Európai Unióba való múlt májusi belépésük nyomán meglehetősen fontossá vált a nyolc kelet-európai új tagország demográfiai súlya. Ezeknek az országoknak 74 millió főnyi a lakossága, ami az új Európa népességének 16%-át teszi ki. Kelet-európai állampolgárok mindig éltek az Európai Unióban, még ha bizonyos országok sokkal több reprezentánst számlálnak is. A különböző tagállamoknak az első tíz legnagyobb bevándorló nemzetiségre vonatkozó statisztikái mindenesetre ritkán tartalmaznak kelet-európai nemzetiségi csoportokat. Lengyelországgal ellentétben, amely a bevándorlói számát tekintve az első ezen országok sorában, Magyarország úgyszólván minden nyugat-európai országban csak igen kis számú képviselőt tud felmutatni (*Okolski* 2000).

Ami Belgiumot illeti, a velük kialakult kapcsolataink jóval a függetlenségük megteremtése előtti időkre mennek vissza, mivel a magyar királyok – hogy a minőségi munkaerő-szükségletüket kielégítsék – már a XII. századtól kezdve hozattak flamand földműveseket és kézműveseket, földet juttatva az egyik és kiváltságokat a másik csoportnak (*Hortobágyi* 2004). Politikai, gazdasági, de kulturális kapcsolatok is szövődtek a két ország között az évszázadok folyamán, és gyakorta számos magyar választotta a belgiumi emigrációt.

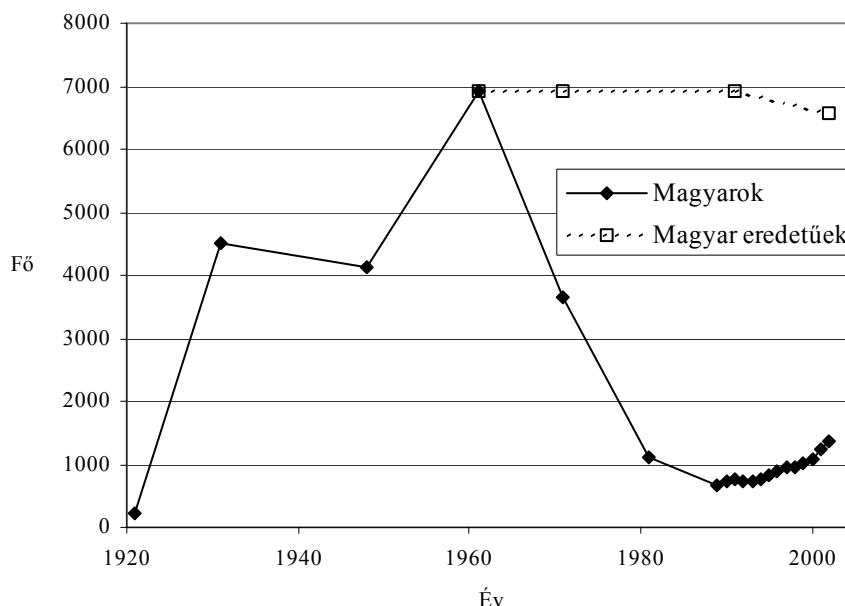
1. A magyar emigráció rövid története

A magyarok XX. századi vándormozgalma meglehetősen mozgalmasnak bizonyult. Az első világháború másnapján a trianoni békeszerződés feldarabolta az Osztrák–Magyar Monarchiát. Az új határok megállapítása Magyarország területét az egyharmadára, népességét a felére csökkentette, és több mint 2 millió magyar került a határokon kívülre (*Tóth* 2004). Megindult a magyar emigráció a szomszédos, csakúgy mint a távolabbi európai és észak-amerikai országok felé. Bár a századelőn a magyarok úgyszólván nem is voltak jelen Belgiumban (közösségük alig 200 főt számlált 1920-ban), 1930-ban már több mint 4500-an voltak. A kivándorlás az 1930-as évekig leginkább munkavállalás céljából történt (*Eggerickx – Poulain – Kesteloot* 2002), és az érintettek elsősorban a vidéki lakosság köréből kerültek ki, az ország elmaradott északi és keleti

¹ A frankofón demográfusok szövetségének (AIDELF) budapesti konferenciáján (2004. szeptember 21–24.) elhangzott előadás átdolgozott változata. Franciából fordította: *Óri Péter*.

régióiból. Ennek ellenpárjaként 1920 és 1924 között mintegy 350 000 magyar nemzetiségű lakos vándorolt a Magyarországgal szomszédos országokból az újonnan kialakult kisebb országterületre. Ezeknek a bevándorlóknak a többsége a társadalom középrétegeihez tartozott (Dövényi – Vukovich 1994; Tóth 2004).

A két háború közötti időszakban a munkavállalás céljából történő kivándorláshoz a migráció más típusai is csatlakoztak a politikai indíttatású és a kényszer-kivándorlás formájában. Értelmiségiek, szabadfoglalkozásúak és más középosztálybeliek növekvő számban hagyták el Magyarországot az 1920-as és 1930-as években (Dövényi – Vukovich 1994).

Forrás: Nemzeti Statisztikai Intézet, Népszámlálás, Nemzeti Népeség-nyilvántartás.

I. A magyarok és a magyar eredetű személyek száma Belgiumban 1920-tól
Number of the Hungarians and the persons of Hungarian origin in Belgium since 1920

A második világháború vége és a potsdami konferencia tömeges népességmozgást váltott ki Európában. Minthogy az etnikai kisebbségek jelentős szerepet játszottak ezekben a mozgásokban, Magyarországot igen erősen érintették a migrációs hullámok. 1945–46-ban majdnem ugyanannyi magyar nemzetiségű személy vándorolt be a szomszédos országokból, Romániából, Csehszlovákiából, Jugoszláviából és a Szovjetunióból, mint az első világháború után. Az értelmiségiek és a középosztálybeliek elvándorlása fokozódott, ami összefüggött korábbi nagyobb koncentrálódásukkal, illetve a köz-

vetlenül a második világháború előtti és alatti politikai és ideológiai helyzettel. Egy részük zsidó származású volt (*Dövényi – Vukovich* 1994; *Tóth* 2004).

A hidegháború alatti és különösen az 1948 utáni nemzetközi vándorlásra vonatkozó adatokra még nehezebb szert tenni. 1945 és 1955 között körülbelül 200 ezren távoztak Magyarországról Nyugat-Európába és más területekre (az Egyesült Államokba és Kanadába) (*Dövényi – Vukovich* 1994).

Nyugat vonzó hatása ellenére 1948 után a nemzetközi vándorlás többé-kevésbé megszűnt Magyarországon, az utazás minden fajtája nehezzé vált. A (legális és illegális) vándorlók nagy része a német származásúak közül került ki, akiknek lehetőségük volt letelepedni a Német Szövetségi Köztársaságban (*Dövényi – Vukovich* 1994).

Az 1956-os forradalom és a szovjet katonai beavatkozás idején a magyar határok néhány hónapig nyitva álltak, ami tömeges kivándorlást tett lehetővé. A vándorlók többsége városi, főleg budapesti volt, de egy részük az osztrák határhoz közeli megyékből származott. A kivándorlók elsősorban fiatal (15–40 éves) férfiak voltak, közöttük sok mérnök, műszaki végzettségű vagy orvos. Összességében közel 200 000 magyar hagyta el az országot ez alatt a rövid időszak alatt (*Fassmann – Münz* 1994). Akkoriban a magyarok nagy számban folyamodtak politikai menekült státusért majdhogynem mindenhol Európában (*Szoke* 1992).

Az ezt követő időszak adatai kizárólag a legális vándorlásra vonatkoznak, mivel Magyarországon minden határátlépést szigorúan ellenőriztek. Utóbb azonban, az 1970-es években Magyarország elsőként engedélyezte a nyugati turistautazásokat (*Szoke* 1992). Bár az illegális vándorlás létezett, úgy tűnik, hogy az ország területéről való elvándorlás elhanyagolható volt egészen az 1980-as évek végéig.

A politikai nyitás és rendszerváltozás 1989-től gyökeres változást hozott nemzetközi kapcsolatainkban. A magyar állampolgárookra vonatkozó összes korlátozás feloldása valóban közvetlen hatással volt a migrációra. Ettől kezdve nem csak korlátozás nélkül léphettek át a magyar határt, akár munkavállalás céljából is (*Szoke* 1992), hanem vízumra sem volt többé szükségük ahhoz, hogy rövid időtartamra belépjenek az európai országok területére (*Hárs* 2004).

Összességében, a becslések szerint, azoknak az egyéneknek a száma, akik Magyarországon születtek és Európán kívülre vándoroltak, mintegy 200 000, ezek fele az Egyesült Államokba ment, 54 000-en Kanadába és 27 000-en Ausztráliába kerültek. Ha kizárólag a magyar nemzetiségű személyeket vesszük figyelembe, számuk kevéssel 100 000 fölött lesz (SOPEMI 2003).

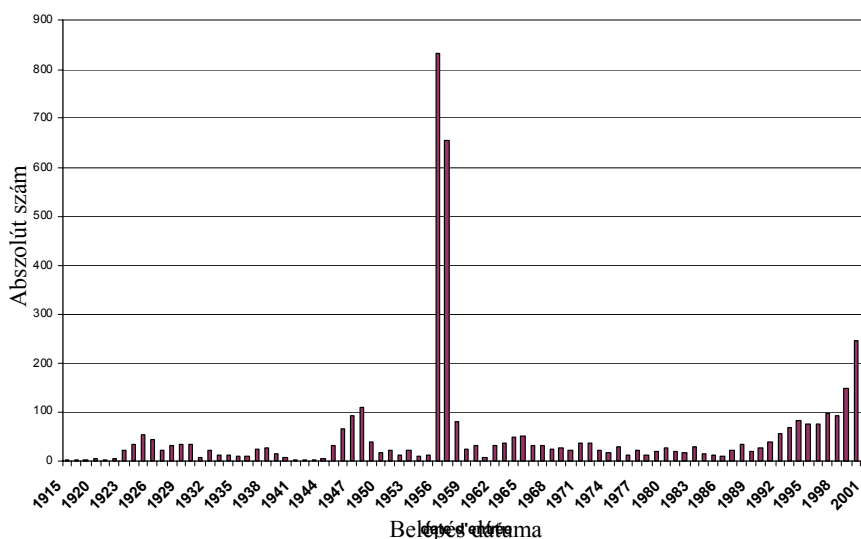
1998-ban 78 000 magyar állampolgárt regisztráltak az EU tagállamaiban. A magyarok számára Németország maradt az első számú befogadó ország, a bevándorlók évenkénti száma ott 28 000 (1992) és 11 200 (1997) között váltakozott (SOPEMI 2003). Belgium, ahogy az európai országok többsége, ma újra fogad magyar állampolgárokat.

2. A belgiumi magyar népesség jellemzői

Belgiumban ma több mint 6500 magyar eredetű személy él. Kik ezek az emberek? Különböző migrációs hullámokkal érkeztek, kitéve azoknak a politikai fejleményeknek, amelyeket itt mindjárt áttekintünk. Összetételük változott az elmúlt század folyamán.

A II. ábra megmutatja, hogy a ma Belgiumban élő magyarok között vannak olyanok, akik 1920-as évek óta ott tartózkodnak.

A második világháború kitörésének másnapján Belgiumban már több mint 4000 magyar élt. Az ebben az időszakban ott tartózkodó személyek fiatalok, átlagban 28 évesek. Bár egy részük az 1920-as és 1930-as években munkavállalás céljából érkezett,² a többségük 1945 és 1947 között, a tömeges európai etnikai vándorlás időszakában került ide. Ebben az esetben diplomás emberekről van szó, akik kedvező társadalmi helyzetben voltak, és elhagyni kényszerültek hazájukat.

Forrás: Nemzeti Statisztikai Intézet, Nemzeti Néesség-nyilvántartás.

*II. A Belgiumban élő magyar eredetű személyek száma 2002-ben,
belépésük dátuma szerint
Number of the persons of Hungarian origin living in Belgium in 2002
by the date of their entries*

Jó tíz évvel később, az 1960-as évek elején a magyarok száma 70%-al nőtt. Az 1950-es évekre jellemző politikai helyzet fokozatosan megváltozott, és a politikai okokból történő emigráció még nagyobb intenzitással folyt, elsősorban az 1956-os forradalom idején. Egyedül 1956-ban és 1957-ben több mint 3000 magyar lépett be Belgiumba, ami a korszakban ott élők felét tette ki. A bevándorlók többsége férfi volt, mindenképp mert kedvezőbb társadalmi pozíciót foglaltak el és több okuk volt emigrálni, de azért is, mert általában több lehetőségük volt hazájuk elhagyására. Ennek a két

² Az 1920-as és 1930-as évek, a munkavállalás céljából történő bevándorlás fontos időszakai után a bevándorolt magyarok többsége vagy belga állampolgárságot szerzett, vagy távozott az országból.

éveknek az utóhatása még a mai statisztikákban is átütő erővel mutatkozik, minthogy a 2002-ben jelenlévő magyar származású személyek egyharmada akkor érkezett.

Az 1960-as években Belgium családgyesítési politikát folytatott, aminek eredményeként csökkent a magyar származású népesség férfitöbblete. Másrészt a vegyes házasságok és a honosítások a felére apasztották az idegenek számát, ők azok, akik belga állampolgárságot szereztek. 1971-ben ténylegesen nem több mint 3600 magyart regisztráltak Belgiumban.

Fékező hatással járt az olajválság és az abból eredő kedvezőtlen gazdasági konjunktúra: Belgium lezárta határait a képzetlen munkaerő előtt és ez figyelemre méltóan visszafogta a belépéseket, miközben a Magyarországról való kilépéseket továbbra is igen szigorúan ellenőrizték. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy az 1980-as évek végére a magyarok egyre inkább eltűntek a belgiumi statisztikákból.

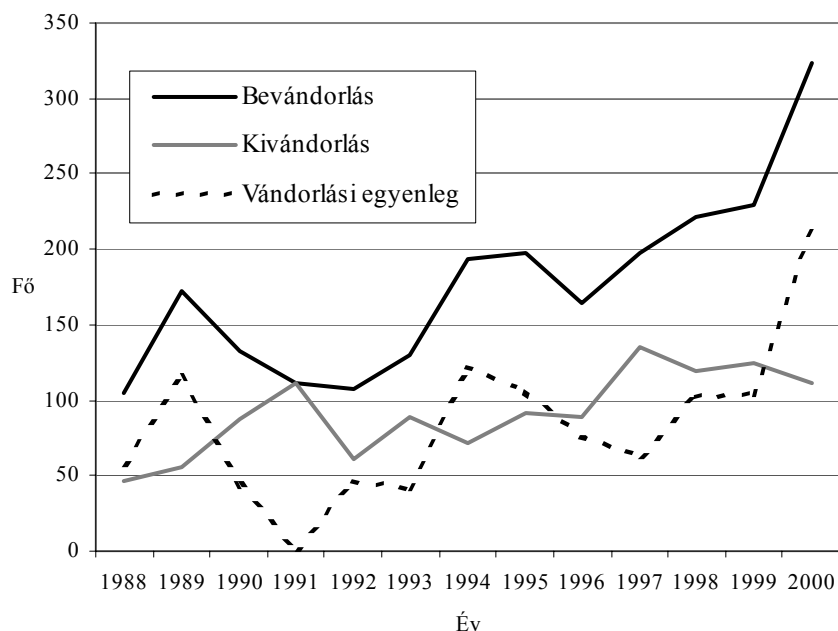
A piacgazdaságra való áttérés és Magyarország politikai nyitása sokkal könnyebbé tette az ország elhagyását. 1992-től fogva a magyarok Belgiumba való belépéseinek száma folyamatosan emelkedett, az addig évenkénti alig 100 bevándorlás a 2000-es években több mint 300-ra nőtt.

Másrészt átalakult a magyar bevándorlók összetétele. Míg a megelőző évtizedekben a nemek aránya eléggé kiegyensúlyozottnak tűnt, az 1990-es évektől kezdve a magyar nők mind nagyobb és nagyobb számban jönnek Belgiumba: az utolsó évtized bevándorlói között 40%-al többen voltak, különösen az aktív korcsoportokban. A gazdasági átalakulás óta ide érkezők átlagos életkora alacsonyabb (29,5 év), és a célok között a munkavállalás dominál. A nagy mozgásszabadság, amelyet ezeknek az állampolgároknak biztosítanak, kétségkívül kedvezett a rövid időtartamú kivándorlásnak.

Összehasonlítási alapul szolgálhat a lengyel kivándorlók helyzete. Körükben egyre gyakoribbá váltak a rövid tartózkodások. A lehetőség abból adódott, hogy nem volt szükségük vízumra az Európai Unió országaiba való beutazáshoz. Ez arra bátorította őket, hogy valami szerény, többnyire kétes és bizonytalan állást keressenek (*Perrin – Rajabaly* 2003). Azok a lengyelek hajlottak leginkább a kiutazásra, akik a legkevesebbet kockáztatták, akiknek a legkevesebb veszteni valójuk volt, azaz a vidékiek, az aktív korúak, a legkevésbé iskolázottak és ugyanakkor a nők is.

A magyar emigránsok esetében is megállapítható, hogy a fiatalok és a nők egyaránt felülreprezentáltak. A kommunista korszakban és különösen az 1970-es és 1980-as években az emigráció erősen összefüggött a politikai mozgalmakban vagy hálózatokban való részvétellel, és ebből következően a privilegizált, jobb módú, magasabb iskolai végzettségű személyeket érintette. Jelenleg a kivándorlás egyszerű volta kedvez a kevésbé tehető, kevésbé kvalifikált rétegeknek, például a fiataloknak. Hasonlóképpen előtérbe kerültek a nők, ami valószínűleg azzal függ össze, hogy az 1990-es években Magyarországon, éppúgy mint Kelet-Európa más országaiban, a nők felülreprezentáltak voltak a szegény népességben (*Domanski* 2002).

A ma Belgiumban letelepedett magyar népesség egyaránt áll magyar állampolgárokból és olyanokból, akik belga állampolgárságot szereztek. Míg a magyar állampolgárságúak között többségben vannak a nők, a magyar eredetű népesség (külföldiek és honosítottak) összességében majdnem egyensúly van a nemek között: 100 nőre 96 férfi jut. És bár a magyar eredetű népesség – Belgium teljes népességéhez hasonlóan – hajlik az öregedésre, a bevándoroltak mintegy tíz éve újra fiatalítják azt.

Forrás: Nemzeti Statisztikai Intézet, Nemzeti Néesség-nyilvántartás.

III. A belgiumi magyar eredetű népesség vándormozgalmai 1989 óta Migratory movement of the population of Hungarian origin living in Belgium after 1989

3. A belgiumi magyar jelenlét geográfiája

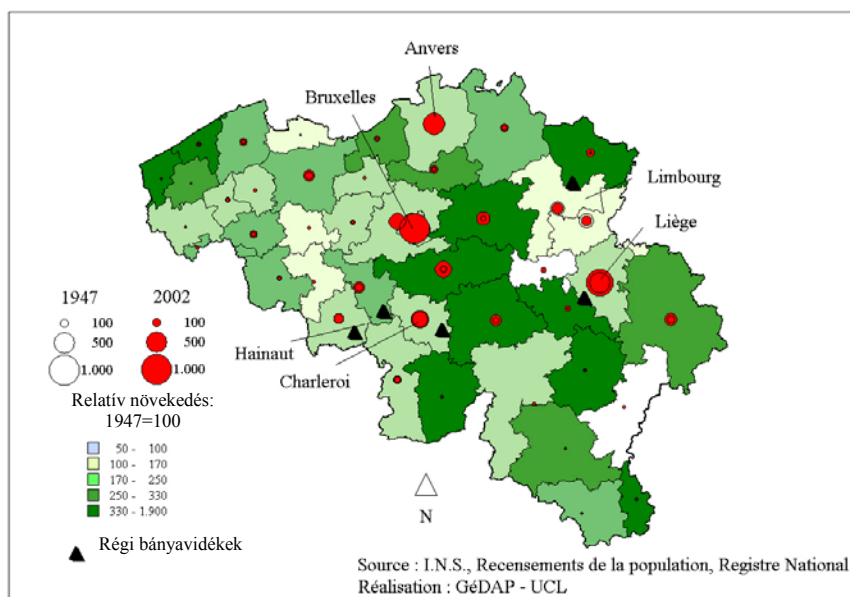
Számszerűen az 1960-as évek elején voltak a magyarok a legtöbben Belgiumban (az 1961-es népszámlálás szerint majdnem 7000-en). Mégis, a magyar jelenlét tágabban értelmezve nem nagyon csökkent az ország területén, és fél évszázad óta a 6000 főt közelíti (I. ábra). De milyen a térbeli elrendeződésük?

A magyarok belgiumi elhelyezkedésének földrajza nagymértékben kapcsolódik migrációs történetükhöz és azokhoz a gazdasági és társadalmi tényezőkhöz, amelyek ennek kísérői voltak. Így az 1920 és 1930-as évek jelentős bevándorlási hullámai összekapcsolódtak a bányászati szektor munkaerőigényével, és a magyar állampolgárok elhelyezkedésének két karakteres típusát alakították ki. Alapvetően ezek formálták az 1947-es térbeli megoszlás szerkezetét is, és mivel ez keveset változott ötven év alatt, hasonló súllyal a 2002-est is (IV. ábra):

- A szénmedencékben és/vagy a vasipar központjaiban tömörült a magyarok több mint 40%-a. A limburgi bányavidék (Genk, Beringen) a vallon ipari tengellyel – beleértve a liège-i, charleroi-i, a középső és a borinage-i szénmedencéket és vasipari központokat – képezte az alacsony képesítésű magyarok természetes elhelyezkedési övezetét. Ez a vidék nem csak a magyaroknak kínált kedvező lehetőségeket, hanem hasonlóképpen befogadta a korszak közép-európai be-

vándorlóinak (lengyeleknek, cseheknek, szlovákoknak) a többségét, valamint a marokkói bevándorlók első hullámát is. Elsősorban ez a terület fogadta az olasz bevándorlókat (1940-es, 1950-es, 1960-as évek), és újabban a törököket (Grimmeau 1991; Eggerickx – Poulain – Kesteloot 2002).

- Az ország nagyobb városaiban tömörült hasonlóképpen a magyarok több mint 40%-a. Elsősorban Brüsszel (30%) és Antwerpen (közel 15%) voltak a letelepedés fő centrumai, az első mint főváros és az ország adminisztratív és pénzügyi központja, a másik mint elsőrangú tengeri kikötő, ahová természetes módon a bevándorlók túlnyomó többsége érkezett. Emellett mindkettő fontos ipari város volt, ahol a specializált ipari munkaerőigény jelentősebb polarizáló szerepet játszott (Eggerickx – Poulain – Kesteloot 2002).

Forrás: Nemzeti Statisztikai Intézet, Népszámlálások, Nemzeti népesség-nyilvántartás.

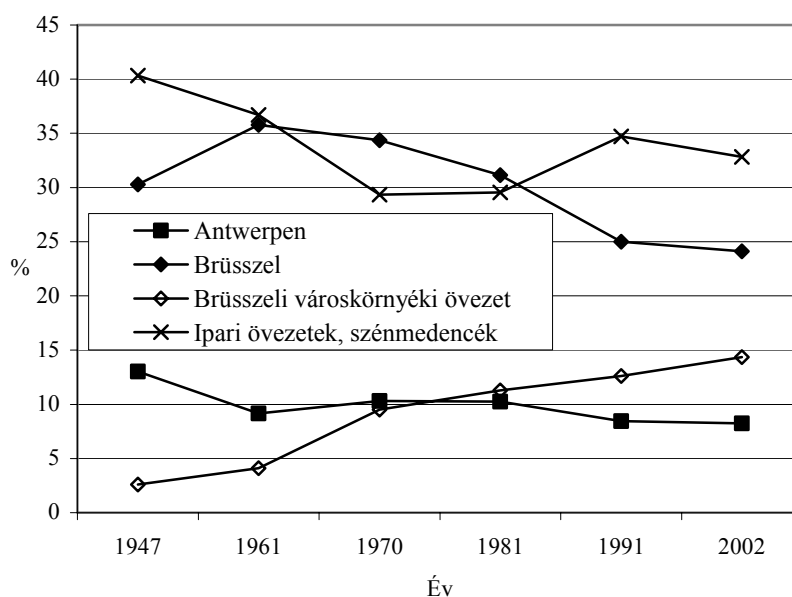
Kivitelezés: Leuveni Katolikus Egyetem, Alkalmazott Demográfiai Kutatások Kutatócsoportja.

IV. A magyarok területi elhelyezkedése Belgiumban: összehasonlítás 1947 és 2002 között

*Spatial distribution of the Hungarians living in Belgium: a comparison
between 1947 and 2002*

A huszadik század második felében a magyarok térbeli elhelyezkedése csak igen kevésbé változott: több mint 80%-ukat 2002-ben is az iparvidékek és a két nagyváros fogadta be (IV. ábra). Mindazonáltal két, kiemelt érdemlő változás figyelhető meg (V. ábra):

- Antwerpen szerepének egyre erősebb csökkenése. Itt 2002-ben a magyar bevándorlóknak csak 7%-a élt. A jelenség valószínűleg a tengeri forgalomnak a nemzetközi migrációban betöltött csökkenő szerepével, illetve ennek komplementerével, azaz a más közlekedési eszközök szerepének felértékelődésével (vasút, közút, légi közlekedés) magyarázható. Ezek következményeként logikusan csökkent a Belgiumon belül nem központi elhelyezkedésű város súlya.
- A városkörnyéki települések növekvő fontossága, különösen Brüsszel környékéé, ahol a magyarok száma robbanásszerűen növekedett, ötven év alatt megőtszöröződött, 15%-uknak kínálva lakhelyet. A népességnek ez a nyilvánvaló térbeli átrendeződése nem csak erre a nemzetiségre jellemző, mivel ugyanebben az időszakban hasonló jelenség mutatkozott a belgák körében is, ám a magyarok esetében még fokozottabban igaz ez. Mindez valószínűleg kapcsolódik társadalmi-gazdasági szerkezet változásához (*Van der Erf* 2003), amelynek során ez a népesség a kvalifikáltabb foglalkozások felé mozdult el, felelve a teljes strukturális átalakulásban lévő brüsszeli agglomeráció növekvő szükségleteire, amely átalakulás párhuzamos a befogadott nemzetközi intézmények robbanásszerű kvantitatív és kvalitatív változásaival (*Hermia – Perrin* 2003).

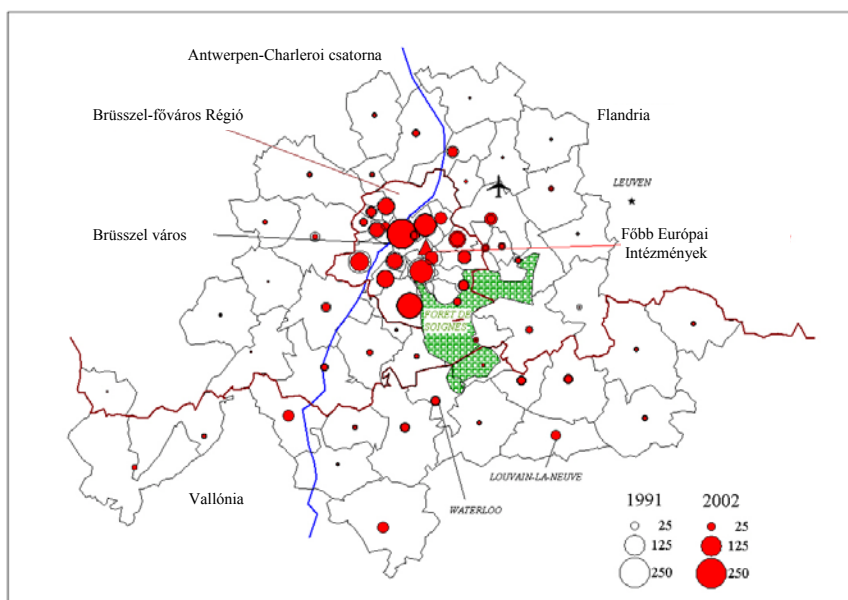

Forrás: Nemzeti Statisztikai Intézet, Népszámlálások, Nemzeti népesség-nyilvántartás. A számításokat a Leuveni Katolikus Egyetem Alkalmazott Demográfiai Kutatások Kutatócsoportja végezte.

*V. A belgiumi magyarok térbeli elhelyezkedésének változása 1947 és 2002 között
(a belgiumi magyarok teljes számának százalékában)*

Changes in the spatial distribution of the Hungarians living in Belgium between 1947 and 2002 (compared with the total number of Hungarians living in Belgium – %)

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának hajnalán, az 1990-es években a magyarok koncentrációja enyhén a brüsszeli agglomeráció javára változott. Ezen belül – korábban és most is – Brüsszel adminisztratív régió 19 önkormányzatában tömörülnek (VI. ábra). Mindemellett megfigyelhető az európai városnegyed erősödése (Brüsszel-Etterbeek), amely az 1990-es években vált vonzóvá. Ez a növekvő polarizáció, amely a nemzetközi intézmények fejlődéséhez kapcsolódik ebben az erősen korlátozott alrégióban, nemcsak a magyarokra jellemző, hanem hasonlóképpen számos más európai ország fiaira is, köztük a lengyelekre, akik különösen sokan élnek Brüsszelben (Hermia – Perrin 2003). A közeljövőben érdekes lesz tanulmányozni az újonnan, az ország EU-csatlakozása után érkezettek térbeli elhelyezkedését...

Forrás: Nemzeti Statisztikai Intézet, Nemzeti népesség-nyilvántartás. A számításokat a Leuveni Katolikus Egyetem Alkalmazott Demográfiai Kutatások Kutatócsoportja végezte.

VI. A magyarok térbeli elhelyezkedése a brüsszeli agglomerációban 1991-ben és 2002-ben

Spatial distribution of the Hungarians in the Brussels agglomeration in 1991 and 2002

4. A belgiumi magyar népesség fejlődési perspektívái

Új nézőponttal gazdagodott a migráció kérdése, amikor az Európai Unió tíz közép- és kelet-európai országgal (köztük Magyarországgal) bővült. Létezik bizonyos aggodalom a nyitás által kiváltott tömeges migrációval összefüggésben. A csatlakozási szerződések azonban tartalmazznak egy átmeneti klauzúrát, amely szerint ez idő alatt a közép-

és kelet-európai munkavállalók nem juthatnak be szabadon a régi tagállamok, köztük Belgium munkaerőpiacára (Hárs 2004). Így igazából nem kell tartani ettől a folyamat-tól.

Másrészről Magyarország speciális helyzetben van Közép- és Kelet-Európán belül, minthogy ő maga is jelentős mennyiségben fogad bevándorlókat (SOPEMI 2003). Nem olyan jelentős kibocsátó ország, mint például Lengyelország. A jelenlegi migrációs mozgások alapján csak feltételezhetjük, hogy a magyarok száma továbbra is lassan növekszik majd Belgiumban.³

IRODALOM

- Domanski, H.* (2002): Is the East European “underclass” feminized? *Communist and Post-Communist Studies*, n°35, 383–394.
- Dövényi, Z. – Vukovich, G.* (1994): Hungary and International Migration. In *Fassmann and Münz* (eds.) *European migration in the late twentieth century, historical patterns, actual trends and social implications*.
- Eggerickx, T. – Poulain, M. – Kesteloot, C.* (2002): La population allochtone en Belgique. Monographie n°3 du Recensement de la population et du logement de 1991. Bruxelles, INS-SSTC..
- Fassmann, H. – Münz, R.* (1994): European East-West Migration 1945–1992. *International Migration Review*, vol. 28, n°3, 520–538.
- Ferenczi I. – Willcox, W. F.* (1929): *International migrations*, vol. 1 Statistics, *Demographic monographs* 7, National bureau of economic research, New York.
- Gouvernement Office For Hungarian Minority Abroad 2003. The situation of Hungarians living outside the Carpathian Basin, the 2003 report, <http://www.hhrf.org/html/reports2003/west2003.htm>
- Grimmeau J.-P.* (1991): Les étrangers en Belgique d’après les recensements. *Etudes statistiques*, Institut National de Statistique, 92.
- Hárs A.* (2004): « Motivations, caractéristiques et particularités de la migration de la main d’œuvre d’après l’étude de la migration de travail de la Hongrie vers l’Union européenne dans le cadre d’accords bilatéraux ». Colloque de l’AIDELF, Les migrations internationales. Observations, analyse et perspectives. Budapest, Hongrie, 21–24 septembre 2004.
- Hermia, J.-P. – Perrin, N.* (2003): L’implantation des ressortissants européens à Bruxelles: des logiques migratoires originales? Chaire Quetelet 2003 ‘Elargissement de l’Union européenne. Enjeux et implications socio-démographiques’. Louvain-la-Neuve, 21–24 octobre 2003 (megjelenés előtt).
- Hortobágyi P.* (2004): La Belgique et la Hongrie : une amitié de longue date, *Le journal francophone de Budapest*, <http://www.jfb.hu/60/art10.htm>.
- Okólski, M.* (2002): Migrations d’Europe de l’Est vers l’Union Européenne avec mention particulière pour la Belgique, communication à la conférence: „L’état des

³ Szeretnénk kifejezni köszönetünket *Nicolas Perrin*nek, aki ennek a tanulmánynak az elkészítéséhez szükséges adatok megszerzéséhez számos bölcs tanácsot és értékes segítséget adott.

- migrations vers l'Europe : Facteurs d'émigration, politiques d'immigration", Bruxelles, 23 mars 2001.
- Perrin, N. – Rajabaly, H.* (2003): Polish women in Belgium: From immigrant strategies to migration statistics, communication à la Conférence Européenne sur la Population de 2003, Varsovie, 26–30 août.
- SOPEMI 2003. *Tendances des migrations internationales: système d'observation permanente des migrations*, OCDE, Paris.
- Szoke L.* (1992): Hungarian Perspectives on Emigration and Immigration in the New European Architecture, *International Migration Review*, vol. 26, n°2, 305–323.
- Tóth P.* (2004): « Les processus de migration et les particularités de l'intégration des immigrés – le cas de la Hongrie ». Colloque de l'AIDELF, Les migrations internationales. Observations, analyse et perspectives. Budapest, Hongrie, 21–24 septembre 2004.
- Van der Erf, R.* (2003): From EU-15 to EU-27. Demographic Portrait of the Candidate Member States. *Demos*, 19, August 2003, Special Issue, 1–5.

Tárgyszavak:

Etnikum
Kisebbség
Nemzetközi vándorlás

A CONCISE HISTORY OF THE HUNGARIAN POPULATION LIVING IN BELGIUM IN THE 20TH CENTURY

Abstract

The paper gives a short account on the history of the Hungarian population living in Belgium (6-7000 people of Hungarian origin in the last four decades) on the basis of census data and population registers. It deals with the demographic and social characteristics of this ethnic community: with their distribution by sex, age, educational status. It also demonstrates the spatial distribution of the examined population and the changes in the last decades: more than 80% of the Hungarians have lived in Brussels and Antwerpen and in the regions of industry and mining since the time of their settling down, but recently the role of Antwerpen has been decreasing and that of the Brussels agglomeration has been increasing. Finally the authors argue that the trends of international migration do not make probable the fast growth of the population of Hungarian origin in the near future.